

Občané o soužití s Romy a o jejich možnostech ve společnosti

Technické parametry

Výzkum:	<i>Naše společnost, v06-04</i>
Otázky:	<i>OV.14, OV.15, OV.16, OV.17, OV.18</i>
Termín terénního šetření:	<i>3. – 10. 4. 2006</i>
Počet respondentů:	<i>1056</i>
Reprezentativita:	<i>obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
Výběr respondentů:	<i>kvótní výběr</i>
Zveřejněno dne:	<i>22. května 2006</i>
Zpracovala:	<i>Markéta Škodová</i>

V dubnovém výzkumu jsme se mimo jiné zabírali problematikou postojů a vztahů populace k romské menšině. Šetření ukázalo, že přes dvě třetiny obyvatel (69 % respondentů) považují soužití romské a neromské populace v ČR za problematické (viz tabulku 1).¹ Podíváme-li na údaje z výzkumů provedených v uplynulých letech, vidíme, že hodnocení vztahu romské a neromské populace se od roku 1997 postupně zlepšuje – ve zmíněném roce hodnotilo soužití s Romy jako špatné 81 % dotázaných. Současný pohled veřejnosti na vzájemné soužití nejvíce odpovídá stavu v roce 1999, kdy je jako špatné označily přibližně dvě třetiny a jako dobré přibližně jedna pětina oslovených (viz tabulku 2).

Tabulka 1: Soužití romské a neromské populace v ČR (v %)

velmi dobré	1
docela dobré	21
docela špatné	46
velmi špatné	23

Pozn.: Dopočet do 100 % ve sloupci tvoří odpovědi „neví“.

Tabulka 2: Soužití romské a neromské populace: srovnání v čase (v %)

	1997	1998	1999	2001	2003	2006
dobré	15	15	23	18	18	22
špatné	81	78	66	68	78	69

Pozn.: Položka „dobré“ představuje součet odpovědí „velmi dobré“ a „docela dobré“ a položka „špatné“ součet odpovědí „docela špatné“ a „velmi špatné“. Dopočet do 100 % ve sloupci tvoří odpovědi „neví“.

¹ Znění otázky: „Jak celkově hodnotíte soužití romské a neromské populace v České republice? Jako: Velmi dobré, docela dobré, docela špatné, velmi špatné.“

Analýza druhého stupně ukázala, že názory na soužití romské a neromské populace jsou v české veřejnosti rozvrstveny rovnoměrně – proměnné jako vzdělání, životní úroveň, věk, pohlaví či velikost obce, v níž respondent žije, vyjadřované hodnocení významně neovlivnily (to znamená, že stejně hodnotí lidé s různým stupněm vzdělání i různých věkových kategorií).

Další otázka² zjišťovala, zda v okolí bydliště respondenta žijí Romové. Lidí, kteří odpověděli kladně, jsme se pak ptali na to, jak v místě svého bydliště hodnotí soužití romské a neromské populace.³ Jak vyplývá z tabulky 4, vzájemné soužití Romů a ne-Romů hodnotí oslovení lépe, pokud se jedná o místo, kde sami bydlí. Jako dobré (při součtu odpovědí "velmi dobré" a "docela dobré") je totiž označilo 40 % a jako špatné (při součtu odpovědí "docela špatné" a velmi špatné") 57 % respondentů.

Tabulka 3: Romové v blízkosti bydliště (v %)

Ano	47
Ne	51

Pozn.: Dopočet do 100 % ve sloupci tvoří odpovědi „neví“.

Tabulka 4: Soužití romské a neromské populace v místě bydliště (v %)

velmi dobré	6
docela dobré	34
docela špatné	36
velmi špatné	21

Pozn.: Dopočet do 100 % ve sloupci tvoří odpovědi „neví“.

Dále jsme pak všem dotázaným položili dvě otevřené otázky⁴, které se týkaly toho, čím by na jedné straně většinová společnost a na druhé straně Romové měli přispět k dobrému vzájemnému soužití. Pokud jde o většinovou společnost, respondenti nejčastěji doporučovali větší toleranci, snášenlivost a méně předsudků vůči Romům (21,9 %), trpělivost, pochopení a vstřícnost k romské populaci (8,4 %), rovnoprávnost: nediskriminovat Romy, neprotežovat je, tedy uplatňovat na ně stejná měřítká jako na ostatní (7,9 %), zajistit jim pracovní příležitosti (5 %), vzdělání (3,8 %) nebo nevyšmat si jich a nevyvolávat s nimi spory (3,1 %).

Na adresu Romů dotázaní uváděli, že Romové by měli svůj životní styl a chování přizpůsobit normám většinové společnosti (27 %), že by se měli chovat slušně (13,7 %), že by měli pracovat (12,1 %), snížit kriminalitu a agresivitu (8,8 %), vzdělávat se (8,5 %), dodržovat zákony (3,8 %), nezneužívat sociální systém (3,7 %) či více se snažit o vlastní integraci do společnosti (2,9 %).

² Znění otázky: „Žijí v blízkosti Vašeho bydliště Romové?“

³ Znění otázky: „Jak celkově hodnotíte soužití romské a neromské populace v místě Vašeho bydliště? Jako: Velmi dobré, docela dobré, docela špatné, velmi špatné.“

⁴ Znění otázek: „Čím především by měla podle Vás přispět k dobrému vzájemnému soužití romské a neromské populace a) neromská populace b) a čím Romové?“

V rámci výzkumu jsme všem dotázaným položili i baterii otázek, které se zabývají tím, jaké mají Romové v některých oblastech života možnosti v porovnání s většinovou neromskou populací.⁵

Tabulka 5: Názory na možnosti Romů v porovnání s neromskou populací – srovnání výsledků šetření v letech 2003 a 2006 (v %)

	Rozhodně horší 03/06	spíše horší 03/06	asi tak stejné 03/06	Spíše lepší 03/06	rozhodně lepší 03/06	Neví 03/06
Při zaměstnávání	18,5/15,4	55,6/48,2	21,5/27	1,4/2,8	0,7/1,5	2,3/5,1
Ve veřejném a občanském životě	10,3/9,8	42,3/33,5	36,4/38,6	4,7/5	1,6/2,1	4,7/11
Při získávání kvalifikace	6,1/4,8	30,1/27	56,3/57,3	4,3/4,2	1,3/2,3	1,9/4,4
V získávání bydlení	6,1/7,3	27,1/23,8	34,0/32,2	20,6/18,4	7,9/9,1	4,3/9,2
Při zajištění osobní bezpečnosti	6,8/1,4	21,9/12,3	52,7/52	8,4/12,8	3,8/5,6	6,4/15,9
Při získávání vzdělání	5,5/4,5	21,9/17,6	62,1/65	6,8/6,9	2,1/2,5	1,6/3,5
V rozvoji své kultury	2,1/2,5	13,6/11,8	56,1/50	15,6/18,2	6,1/4,4	6,5/13,2

Pozn.: Procenta v řádku.

Tabulka 6: Horší podmínky pro Romy (v %)

	1997	2001	2003	2006
Při zaměstnávání	56	62	74	63
Ve veřejném a občanském životě	34	37	53	44
Při získávání kvalifikace	32	33	36	32
V získávání bydlení	24	25	33	30
Při zajištění osobní bezpečnosti	19	26	29	13
V rozvoji své kultury	18	21	16	15

Pozn.: Podíly odpovědí „rozhodně horší“ nebo „spíše horší“ zaokrouhlené na celá procenta.

Jak ukazují tabulky 5 a 6, v porovnání se situací neromských obyvatel vnímá naprostá většina české veřejnosti dlouhodobě jako horší možnosti Romů při zaměstnávání. V šetření tento názor vyjádřily dvě třetiny respondentů, při součtu odpovědí „rozhodně horší“ a „spíše horší“. Kromě toho si též téměř polovina dotázaných myslí, že Romové mají horší možnosti, i co se týče uplatnění ve veřejném a občanském životě.

Pokud jde o další oblasti života, u žádné z nich již ti, kdo považují možnosti romské populace za horší, nepřevažují. Při získávání kvalifikace, při vzdělávání se, při získávání bydlení nebo při zajišťování osobní bezpečnosti se podíl podobných názorů pohybuje od 13 do 32 procent.

⁵ Znění otázky: „Jaké mají podle Vás Romové ve srovnání s neromskou populací možnosti? a) při získávání vzdělání b) při získávání kvalifikace c) při zaměstnávání d) v rozvoji své kultury e) v získávání bydlení f) při uplatnění ve veřejném a občanském životě g) při zajištění osobní bezpečnosti?“ Možnosti odpovědí: rozhodně lepší, spíše lepší, asi tak stejné, spíše horší, rozhodně horší, neví.

Názory na možnosti Romů jsou v české veřejnosti podobně jako u otázky na soužití romské a neromské populace rozvrstveny podle sociodemografických znaků rovnoměrně.